

Nr 322.

Av herr **Björkman** och friherre **Beck-Friis**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående auktoriserad mätning av ved och annat virke, m. m.

I en den 4 juni 1943 dagtecknad proposition har Kungl. Maj:t förelagt riksdagen förslag till lag angående auktoriserad mätning av ved och annat virke m. m.

I propositionen lämnas till en början redogörelse för 1935 års virkesmätningarslag samt anledningen till att denna lag ej satts i kraft.

Vidare beröres virkesmätningens nuvarande läge samt de för närvarande i mellersta och norra Sverige verksamma inmätning- och tunnningarslagens verksamhet.

Det enligt propositionen framlagda lagförslaget har i princip tillstyrkts av domänstyrelsen, skogsstyrelsen, bränslekommissionen, priskontrollnämnden och virkesmätningrådet, dock med väsentliga ändringar eller modifikationer i vissa hänseenden. I avstyrkande riktning hava yttranden avgivits av kommerskollegium, industriförbundet, Norrbottens och Västerbottens handelskammare, Sveriges skogsägareföreningars riksförbund, Sveriges skogsägareförbund och sydsvenska virkesföreningen.

Samstämmigt framhållas i de avgivna yttrandena de stora svårigheter, som komma att möta vid genomförandet av den ifrågasatta lagstiftningen, samt de ekonomiska konsekvenser den kommer att draga med sig.

Departementschefen uttalar i propositionen bl. a., att den lösning virkesmätningensfrågan fått i norra och mellersta Sverige är tillfredsställande de intresserade parterna emellan, men att mätningen icke omfattade alla slag av virke. I södra Sverige, framhåller departementschefen, där sådana fasta organisationer, som tunnningarslag utgöra, saknas, hör eftersträvas att i första hand få till stånd överenskommelse köparna och säljarna emellan att på frivillighetens väg ordna mätningensförfarandet. Denna synpunkt understrykes även av skogsstyrelsen. Vidare framhåller departementschefen, att vad å hans sida anförts närmast giver stöd åt den uppfattningen, att sådana missförhållanden icke föreligga, som påkalla ett ingripande genom lagstiftning, men erinrar, att bränslekommissionen och priskontrollnämnden framställt krav på sådan lagstiftning för att vinna kontroll över mätning av ved och timmer. Under dylika förhållanden finner departementschefen lagen böra få karaktären av beredskapslag.

Att virkesmätningensförening samt annan sammanslutning i liknande syfte skall kunna erhålla auktorisation såsom virkesmätare synes departementschefen

vara lämpligt och ägnat att underlätta lagstiftningens genomförande i mellersta och norra Sverige.

Av vad sålunda anförts torde framgå, att i de delar av landet, där virkesmätningföreningar äro verksamma, något behov av lagstiftning icke föreligger. Vill man ändock genomföra en lagstiftning, som omfattar även dessa landsdelar, synes därför virkesmätningförening obligatoriskt böra auktoriseras som virkesmätare. Genom en sådan anordning undvikas rubbningar i det förtroende-fulla samarbete, som vunnit stadga inom dessa organisationer köpare och säljare emellan. Utredningsmannen har ock anført, att ett auktoriserat mätningförfarande icke bör tvångsvis genomföras annat än i fall, då en sådan åtgärd är särskilt påkallad. Även skogsstyrelsen har uttalat sig i samma riktning och förutsatt, att mätningen skall ske genom befintliga organisationer. Denna ståndpunkt utgör sålunda ett stöd för den uppfattningen, att virkesmätningföreningsstyrelse obligatoriskt bör auktoriseras såsom virkesmätare.

Såväl i rubriken till den föreslagna lagen som i dess 1 § anges, att mätningen skall omfatta »ved och annat virke». Detta synes innebära, och bestyrkes även av departementschefens yttrande, att lagen jämväl kommer att omfatta sågade trävaror. Att giva lagen en sådan räckvidd kan näppeligen vara välbetänkt. Mätningförfarandet för rundvirke och sågade trävaror är två helt skilda ting. Sågade trävaror äro till volymen bestämda, och någon mätning utöver längdmätning, varom delade meningar kunna uppkomma, förekommer icke. Däremot förekomma ganska invecklade kvalitetsbestämningar, vilka i stor utsträckning även äro internationella och om vilka mätarna av rundvirke såsom regel icke hava någon kännedom. För dylik mätning erfordras en stab av särskilt utbildade mätare, s. k. klampare, vilka vid alla tillfällen måste finnas tillgängliga även vid de minsta sågverk, där försäljningen sker successivt i mindre poster. En sådan anordning måste komma att medföra orimliga kostnader, vilka särskilt för de mindre företagen bliva alltför betungande. Sågade trävaror böra därför undantagas från lagens tillämpning och detta angivas i lagförslaget såväl i rubriken som i dess 1 §. Det förtjänar omnämnas, att även Sveriges skogsägareförbund i sitt yttrande framhållit, att lagen endast bör omfatta ved och rundvirke och att samma ståndpunkt intagits av virkesmätningrådet.

Lagens 1 § innehåller bestämmelse om att auktoriserad mätning skall kunna läggas till grund ej blott för bestämmande av vederlag för virket utan jämväl för fastställande av annan ersättning, t. ex. för transport av virket. Detta innebär, att en skogsägare, som själv förädlar det virke, han avverkar från egna skogar och avverkningsrätter och som han ej sällan inmäter redan i skogen i samband med virkets aptering, skall nödgas bekosta ytterligare mätning, för såvitt körning eller huggning är bortsatt till lejd arbetskraft. Detta kommer att medföra en extra utgift av minst 50 öre pr kbm utan någon som helst motsvarande nytta. En annan olägenhet uppkommer jämväl vid ett dylikt förfarande. Det blir nämligen nödvändigt att vid avläggningsplatserna skilja på

virke från varje huggare för sig, så att vid mätningen kan fastställas den envar huggare tillkommande likviden. Ett dylikt särskiljande av virket är emellertid knappast genomförbart, och detta t. o. m. av utrymmesskäl. Virket omfattar nämligen som regel flera sortiment, som vid avlämningsplatserna måste särskiljas, och erfordras redan på grund härav så stora utrymmen, att ytterligare sådana ofta icke kunna förutsättas stå till förfogande. Även med nuvarande ordning är bristen på upplagsplatser, särskilt utmed flottlederna, mycket svår att bemästra.

I anslutning till det anförda böra i 1 § 1 stycket orden »eller för fastställande av annan ersättning såsom transport av virket» utgå. Virkesmätningsrådet har även varit inne på denna fråga och därvid ansett, att auktoriserad mätning endast bör ifrågakomma för bestämmande av vederlag för virke.

På grund av vad tidigare anförts beträffande obligatorisk auktorisation för virkesmätningsförening såsom virkesmätare bör vidare § 2 2:a stycket givas denna lydelse: »Virkesmätningsförening så ock annan sammanslutning i liknande syfte vare behörig erhålla auktorisation som virkesmätare. För sådant fall skall på sammanslutningen etc.»

De mycket stora svårigheter, som påtagligen komma att anmäla sig vid lagens tillämpning, varom ock samtliga avgivna yttranden samstämmigt varsla, och som jämväl utredningsmannen och departementschefen icke synas underskatta, motivera den största försiktighet vid utfärdandet av de tillämpningsföreskrifter, som avses i 9 §. Samarbete synes därvid böra åvägbringas med de organisationer, som äro verksamma på området, resp. deras gemensamma organ virkesmätningsrådet. Denna synpunkt torde böra komma till uttryck i utskottets utlåtande.

På grund av vad ovan anförts tillåta vi oss hemställa, att riksdagen måtte, med förklarande att Kungl. Maj:ts förevarande proposition nr 322 icke kunnat oförändrad bifallas,

besluta, att ingressen till samt §§ 1 och 2 i den enligt samma proposition föreslagna lagen skola erhålla dessa lydelser:

Ingressen: »Lag angående auktoriserad mätning av ved och annat virke med undantag av sågade trävaror.»

§ 1: »Konungen äger — — — annat virke med undantag av sågade trävaror må, där mätningen skall ligga till grund för bestämmande av vederlag för virket, ombesörjas allenast av virkesmätare, som av Konungen eller myndighet Konungen bestämmer därtill erhållit tillstånd (auktionisation),

Finnes visst slag — — — beskaffenhet i övrigt.»

§ 2: »Auktionisation som virkesmätare må meddelas allenast den som vunnit nödig erfarenhet om virkesmätning. Auktionisation kan begränsas att avse visst område eller på annat sätt inskränkas. Auktionisation kan när som helst återkallas.

Virkesmättningsförening så ock annan sammanslutning med liknande syfte vare behörig erhålla auktorisation som virkesmätare. För sådant fall skall på sammanslutningen — — — som avse virkesmätningen.»

Stockholm den 8 juni 1943.

Gust. Björkman.

Carl Beck-Friis.

Nr 323.

Av herr **Nilsson, Bror**, m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående beredskapsstat för försvarsväsendet för budgetåret 1943/44.

(Lika lydande med motion i Andra kammaren nr 455.)

Stockholm den 9 juni 1943.

B. A. Nilsson.

John Gustavson
i Guntorp.

Ivar Persson.